Bili?sel Terapiyi Uygun-Yetkin Düzeyde Yürütme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bili?sel Terapiyi Uygun-Yetkin Düzeyde Yürütme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17938

ARABPSYCHOLOGY.COM

Öz

Bili?sel Terapiyi Uygun-Yetkin Düzeyde Yürütme Ölçe?i (BTUYDYO), terapistlerin Bili?sel Terapi (BT) uygulamalar?ndaki hem teknik uygunluklar?n? hem de genel yetkinlik düzeylerini de?erlendirmek amac?yla Türkçeye uyarlanm?? bir ölçektir. Bu araç, terapötik sürecin kalitesini objektif bir biçimde ölçmeyi hedefler. Ölçek, 25 maddeden olu?makta ve temel olarak iki ana boyutu de?erlendirmektedir: Uygulanan tekniklerin protokole uygunlu?unu ölçen **Uygunluk** boyutu ve terapistin bu teknikleri ne kadar etkili ve becerikli kulland???n? ölçen **Yetkinlik** boyutu. Bu ölçek, özellikle süpervizyon ve e?itim süreçlerinde terapist performans?n? izlemek için kritik bir araçt?r.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel Terapi, Terapist Yetkinli?i, Uygunluk, Beceriklilik, Tedavi Kalitesi, Psikoterapi, Likert Ölçe?i

Yazarlar

Gonca Soygüt, S. Uluç, Z. Tüzün

Amaç

Ölçe?in temel amac?, Bili?sel Terapi oturumlar?n? yürüten klinisyenlerin performans?n? standardize edilmi?, yap?land?r?lm?? bir formatta de?erlendirmektir. Bu de?erlendirme, klinik uygulamalar?n kalitesini art?rmak, terapist e?itimini desteklemek ve ara?t?rma ortamlar?nda tedavi uygunlu?unu sa?lamak için hayati öneme sahiptir. Ölçek, iki ayr? ancak ili?kili boyutta (Uygunluk ve Yetkinlik) ayr?nt?l? geri bildirim sunarak terapistlerin güçlü ve geli?tirilmesi gereken yönlerini belirlemeye yard?mc? olur.

Yap?

BTUYDYO, Bili?sel Terapi uygulamalar?n?n kalitesini ölçen, 25 maddeden olu?an ve iki alt boyuta ayr?lan çok boyutlu bir yap?d?r. Bu iki alt boyut, terapist performans?n?n farkl? yönlerini ele al?r.

Ölçe?in alt boyutlar? ?unlard?r:

Uygunluk (Adherence): Bu boyut, terapistin uygulad??? tekniklerin ve izledi?i sürecin standart Bili?sel Terapi protokollerine ne kadar sad?k kald???n? ve belirtilen durumlar?n ne s?kl?kta ortaya ç?kt???n? de?erlendirir.
Yetkinlik (Competence): Bu boyut ise terapistin teknikleri uygularken gösterdi?i beceri, ustal?k ve kalitenin düzeyini de?erlendirir; yani, terapistin uygulamay? ne kadar etkili bir ?ekilde gerçekle?tirebildi?ini ölçer.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?nda, iç tutarl?l?k katsay?lar? Cronbach Alfa (α) de?erleri ile incelenmi?tir. Elde edilen bulgular, ölçe?in yap?sal olarak tutarl? oldu?unu göstermektedir.

?ç tutarl?l?k (güvenirlik türü olsa da genellikle geçerlik ön çal??mas?nda sunulur) sonuçlar? ?öyledir:

Uygunluk boyutu için ?ç Tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach α): .84
Yetkinlik boyutu için ?ç Tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach α): .83

Bu de?erler, her iki alt boyutun da psikometrik aç?dan yeterli düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu ve ölçmek istedikleri yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtüklerini göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??mas?, özellikle gözlemci (yarg?c?) güvenilirli?i üzerine odaklanm??t?r. Bu, ölçe?in farkl? de?erlendiriciler taraf?ndan kullan?ld???nda ne kadar tutarl? sonuçlar üretti?ini belirlemek için kritik öneme sahiptir.

Yarg?c?lar aras? güvenilirlik katsay?lar?n? belirlemek amac?yla, iki ba??ms?z yarg?c?dan elde edilen veriler için mutlak uzla??m yöntemi kullan?larak S?n?f-içi Korelasyon Katsay?lar? (ICC) hesaplanm??t?r. ICC ortalamalar? ?unlard?r:

Uygunluk boyutu için ICC ortalamas?: .70
Yetkinlik boyutu için ICC ortalamas?: .60

Ayr?ca, Uygunluk ve Yetkinlik boyutlar? aras?ndaki ili?ki Pearson Korelasyon Katsay?s? arac?l???yla hesaplanm??t?r. Bu katsay?lar?n yüksek olmas?, uygunlu?un artmas?n?n yetkinli?in de artmas?yla güçlü bir ?ekilde ili?kili oldu?unu göstermektedir. Katsay?lar: Birinci yarg?c? için r= .95 (N=20, p<.001); ?kinci yarg?c? için r=.97 (N=20, p<.001); Her iki yarg?c? için de r=.95 olarak belirlenmi?tir.

Faktör Analizi

Ön çal??mada aç?kça belirtilen bir faktör analizi yöntemi (örne?in Aç?mlay?c? veya Do?rulay?c? Faktör Analizi) sunulmam?? olsa da, ölçe?in 2 alt boyutlu (Uygunluk ve Yetkinlik) yap?s?, ölçe?in temel yap?s?n? olu?turmaktad?r. Bu iki boyutun, Bili?sel Terapi performans?n?n ayr?lmaz bile?enleri oldu?u varsay?lmaktad?r. Ölçek, toplam 25 maddeden olu?arak bu iki faktör alt?nda toplanmaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Çe?idi: Uyarlama

Format: Gözlemci veya Süpervizör taraf?ndan doldurulan 7'li Likert Ölçe?i format?nda bir derecelendirme arac?d?r.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Terapistler, klinisyenler veya psikoterapi süpervizyonu alan profesyoneller.

Ya? Grubu: Yeti?kin terapistler (Genellikle süpervizyon veya e?itim sürecinde olan).

Popülasyon Detaylar?: Psikoterapi e?itimi ve uygulamas? yapan profesyonellerin Bili?sel Terapi yetkinliklerini de?erlendirmek için kullan?l?r.

Test Metodolojisi: 7'li Likert Ölçe?i kullan?larak puanlama yap?l?r. Derecelendirme sistemi iki boyuta ayr?lm??t?r:

Uygunluk için: 1 (Belirtilen durumun hiç ortaya ç?kmamas?) ile 7 (Tam olarak uyguland???d?r) aras?nda puanlan?r.
Yetkinlik için: 1 (Terapistin uygulama becerisi gösteremedi?i) ile 7 (Uygulama becerisinin mükemmel oldu?u) aras?nda puanlan?r.

Anahtar Kelimeler

Terapötik Beceriler, Güvenirlik, Geçerlik, Psikometri, S?n?f ?çi Korelasyon Katsay?s?, Terapist E?itimi

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresi: goncab@hacettepe.edu.tr (Sorumlu Yazar: Gonca Soygüt)

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2008 y?l?nda Soygüt, Uluç ve Tüzün taraf?ndan Türk Psikiyatri Dergisi'nde yay?mlanan ön çal??ma ile tan?t?lm??t?r. Ölçe?in kullan?m izni ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Gonca Soygüt

ARABPSYCHOLOGY.COM

ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: bilissel-terapiyi-uygun-yetkin-duzeyde-yurutme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Soygüt, G., Uluç, S. ve Tüzün, Z. (2008). Bili?sel Terapiyi Uygun-Yetkin Düzeyde Yürütme Ölçe?i'nin güvenirlik ve geçerli?ine ili?kin bir ön çal??ma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, *19*(2), 177-186.

Bili?sel Terapiyi Uygun-Yetkin Düzeyde Yürütme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir. (Not: Orijinal kaynak içeri?i, maddelerin listesini sa?lamam??t?r; sadece yap?s?n? belirtmi?tir.)

Orijinal kaynakta maddelerin tam listesi bulunmamaktad?r. Ancak ölçek 2 alt boyuttan ve toplam 25 maddeden olu?maktad?r:

Uygunluk
Yetkinlik

ARABPSYCHOLOGY.COM